

Türkiye’de Coğrafya Eğitimi Alanında Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tezlerin Analizi (2017-2023)

Fatoş KAYAARDI¹, Recep BOZYİĞİT²

¹ Doktora Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Coğrafya Eğitimi, Konya, Türkiye, fatoskayaardi.123@gmail.com, 0000-0001-6876-913X

² Necmettin Erbakan Üniversitesi, Coğrafya Eğitimi, Konya, Türkiye, fethiye.kemer@gmail.com, 0000-0002-9790-1168

Öz

Bu çalışma, coğrafya eğitimi alanında Türkiye’de nitel yöntem kullanılarak hazırlanan yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarını (2017-2023) inceleyerek lisansüstü tez çalışmalarının yönelimlerini ortaya çıkarma ve araştırmacılara, eğitimcilere, öğretmen ve öğrencilere ışık tutma amacı taşımaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi ile doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini, 2017-2023 yılları arasında çoğu eğitim fakültesi yayını olmak üzere ulaşılabilen ve nitel araştırma yöntemi ile yürütülen 61 lisansüstü tez çalışması oluşturmaktadır. Elde edilen veriler, içerik analizine tabi tutulmuştur. Lisansüstü tez çalışmaları yayın yılı, enstitü, üniversite, eğitim düzeyleri, danışman unvanları, kullanılan modeller, çalışma grubu bilgileri, çalışma grubu büyüklükleri, örneklem yöntemleri ve konu dağılımları açısından incelenmiştir. Çalışmaların %95,10’u Eğitim Bilimleri Enstitüsü’ne aittir. En çok tercih edilen araştırma deseni doküman analizi, en çok tercih edilen analiz yöntemi ise içerik analizidir. Konu dağılımları açısından incelendiğinde ise, ‘Ölçme-Değerlendirme’ ve ‘Öğrenme Etkinlikleri’ kategorilerinin ön planda olduğu belirlenmiştir. Araştırmacılara yön verme, eksikliklerin görülmesi ve literatüre katkı sağlaması açısından coğrafya eğitiminde, nicel ve karma yöntem ile yürütülen çalışmaların meta analiz yöntemi ile incelenmesi, Coğrafya niçin öğrenilmeli? ve Coğrafya nasıl öğretilmeli? sorularının cevaplanmasına yönelik çalışmaların yapılması da önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Coğrafya Eğitimi, Lisansüstü Tezler, Nitel Araştırma, İçerik Analizi

Atıf Bilgisi

Kayaardi, F. & Bozyiğit, R. (2023). Türkiye’de Coğrafya Eğitimi Alanında Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tezlerin Analizi (2017-2023). *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 403-425. <https://doi.org/10.51119/ereegf.2023.62>

Geliş Tarihi	18.10.2023
Kabul Tarihi	13.11.2023
Yayım Tarihi	31.12.2023
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Bilgilendirme	Bu çalışma, doktora semineri esas alınarak hazırlanmıştır.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	fatoskayaardi.123@gmail.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Yazar Katkı Oranı	Yazar Katkıları: Yazar 1: %50-Araştırma tasarımı, literatür tarama, yöntem, analiz, bulgu ve sonuçlar, Yazar 2: %50-Araştırma tasarımı, literatür tarama, yöntem, analiz, bulgu ve sonuçlar.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Analysis of Graduate Theses Conducted with Qualitative Method in the Field of Geography Education in Turkey (2017-2023)

Fatoş KAYAARDI¹, Recep BOZYİĞİT²

¹ Doctorate Student, Necmettin Erbakan University, Geography Education, Konya, Turkey, fatoskayaardi.123@gmail.com, 0000-0001-6876-913X

² Necmettin Erbakan University, Geography Education, Konya, Turkey, fethiye.kemer@gmail.com, 0000-0002-9790-1168

Abstract

This study aims to uncover the tendencies of graduate thesis studies by examining master's and doctoral thesis studies prepared using a qualitative method in the field of geography education in Turkey between 2017 and 2023, and to shed light for researchers, educators, teachers, and students. The qualitative research method and document analysis have been used in the study. The data of the research consist of 61 graduate thesis studies conducted with a qualitative research method and available mostly as publications of education faculties between 2017 and 2023. The obtained data have been subjected to content analysis. Graduate thesis studies have been examined in terms of publication year, institute, university, educational levels, advisor titles, models used, study group information, study group sizes, sampling methods, and topic distributions. 95.10% of the studies belong to the Institute of Educational Sciences. The most preferred research design is document analysis, and the most preferred analysis method is content analysis. When examined in terms of topic distributions, it has been determined that the categories of 'Measurement-Evaluation' and 'Learning Activities' are prominent. It is also recommended to conduct studies with the meta-analysis method on studies conducted with quantitative and mixed methods in geography education, in order to guide researchers, identify deficiencies, and contribute to the literature, and to conduct studies aimed at answering the questions of Why should Geography be learned? and How should Geography be taught?

Keywords

Geography Education, Graduate Theses, Qualitative Research, Content Analysis

Citation

Kayaardı, F. & Bozyiğit, R. (2023). Analysis of Graduate Theses Conducted with Qualitative Method in the Field of Geography Education in Turkey (2017-2023). *Journal of Necmettin Erbakan University Ereğli Faculty of Education*, 5(2), 403-425. <https://doi.org/10.51119/ereegf.2023.62>

Date of Submission	18.10.2023
Date of Acceptance	13.11.2023
Date of Publication	31.12.2023
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Acknowledgments	This study was prepared based on the doctoral seminar.
Plagiarism Checks	Yes - Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Author Contributions	Author Contributions: Author 1: 50%-Research design, literature review, method, analysis, findings, and results, Author 2: 50%-Literature review, research design, method, analysis, findings, and results.
Complaints	fatoskayaardi.123@gmail.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Copyright & License	Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

Extended Abstract

Introduction

Geography, first used as a term in the 3rd century BC, has been perceived in various ways up to the present day, demonstrating changes by adapting to the altering times and societal needs (Öztürk, 2007; Kaya, 2013). The subjects of geography, which possesses fields of study like the atmosphere, hydrosphere, lithosphere, and biosphere, are quite comprehensive. Due to its focus on the interactions between humans and the natural environment, people benefit from geography in many aspects, such as utilizing nature and ensuring harmony between nature and humans. Today, spatial studies and the outputs derived from them are given much more importance than ever before in every step to be taken at local and global scales (Keçeli & Sarıusta, 2014). Developed countries have adopted an education based on research, instilling a critical perspective, and problem-solving, moving away from classic, traditional education. İlhan (2010) is of the opinion that despite developments in the field of geography education in Turkey, sufficient awareness regarding the importance of geography has not yet been established. Academic studies are crucial in terms of producing solutions to problems in education, reflecting the current situation, directing the decisions of relevant authorities, and providing ideas to researchers. Thesis review studies undertake many purposes, such as identifying deficiencies and mastering the current situation. This study aims to identify master's and doctoral thesis studies conducted with a qualitative method in the field of geography education between 2017 and 2023, and to analyze these studies according to certain criteria, thus revealing the tendencies of graduate thesis studies and providing guidance to researchers, educators, teachers, and students.

Materials and Methods

In the study, the qualitative research method and document analysis were utilized. The obtained data have been subjected to content analysis. The selected graduate thesis studies have been coded as T1, T2, T3... Information regarding the institute, year, educational status, university where they were published, advisor titles, research designs, sample/study groups, sample/study group sizes, sampling method, data collection tool, data analysis method, and topic distribution of the coded studies in the Word file have been written. The frequencies and percentages of the obtained information have been determined and tables have been created. While categorizing the distribution of the topics, Geçit's (2010) study titled " Coğrafya Eğitimi Araştırmalarında Temel Yönelimler (Basic Tendencies in Geography Education Research)" was utilized.

Findings

1. Distribution of Graduate Thesis Studies Conducted with Qualitative Method by Institute and Years

While there is no proportional increase or decrease observed in graduate thesis studies conducted with a qualitative method over the years, an increase (20) in 2019 and a decrease (3) in 2017 are noted. It is seen that 58 of the graduate thesis studies (95.10%) belong to the Institute of Educational Sciences, and 3 (4.90%) to the Institute of Social Sciences.

2. Distribution of Graduate Thesis Studies Conducted with Qualitative Method by Universities and Educational Level

When thesis studies are examined within the scope of universities, it has been determined that the highest number of thesis studies were published at Gazi University (17). Of the 61 graduate thesis studies conducted with a qualitative method, 54 are master's studies while 7 are doctoral studies. Master's studies correspond to 88.45% of the total percentage, while doctoral studies correspond to 11.45%.

3. Distribution of Advisors' Titles in Graduate Thesis Studies Conducted with Qualitative Method

When the distribution of thesis studies according to advisor titles is examined, it is seen that the advisor of 30 studies is a professor (49.18%), 25 studies is an associate professor (41%), and 6 studies is a doctoral faculty member (9.83%).

4. Research Designs of Graduate Thesis Studies Conducted with Qualitative Method

The most preferred research design is document analysis. Document analysis is used in 25 studies, corresponding to 37.31% of the total percentage.

5. Sample/Study Group of Graduate Thesis Studies Conducted with Qualitative Method

Teachers form the sample group in 17 (51.51%) studies, high school students in 9 (27.27%) studies, and faculty members in 3 (9.10%) studies. There are 2 (6.06%) studies in the categories of undergraduate students and others.

6. Sample/Study Group Size of Graduate Thesis Studies Conducted with Qualitative Method

The most preferred sample/study group size is found to be in the 11-20 range. There are 13 studies in this category, corresponding to 39.39% of the total percentage.

7. Sampling Method of Graduate Thesis Studies Conducted with Qualitative Method

Purposeful and maximum diversity sampling is the most preferred sampling method. These sampling methods have been chosen in 7 studies, constituting 24.99% of the total percentage.

8. Data Collection Tool of Graduate Thesis Studies Conducted with Qualitative Method

The data collection tool with the highest rate is the document. It has been preferred in 30 studies and has 43.47% of the total percentage.

9. Data Analysis Methods of Graduate Thesis Studies Conducted with Qualitative Method

The most preferred type of data analysis is content analysis. Content analysis has been utilized in 30 studies, corresponding to 45.45% of the total percentage.

10. Topic Distribution of Graduate Thesis Studies Conducted with Qualitative Method

In geography education, the subjects of accessible graduate thesis studies conducted with a qualitative method are divided into 8 categories. The topic distribution of graduate thesis studies has been categorized as Measurement-Evaluation, Learning Activities, Curriculum Development, International Geography Education Comparison, Book Reviews, Geography Education Philosophy, Geography and Geography Teaching Programs, and Attitudes Towards Geography. Measurement-Evaluation and Learning Activities are the prominent categories.

Discussion and Conclusion

61 graduate thesis studies conducted with a qualitative method in geography education between 2017 and 2023 have been identified and examined. Theses have been scrutinized in terms of publication year, institute, distribution according to universities, distribution according to educational levels, advisor titles, models used, study group information, study group sizes, sampling methods, and topic distributions. When examined from the perspective of the institute in graduate thesis studies conducted with a qualitative method, it is observed that 3 studies are placed in the social sciences institute, while 58 are in the educational sciences institute. The Institute of Educational Sciences constitutes 95.10% of the total percentage, while the Institute of Social Sciences constitutes 4.90%. Kaya (2013) conducted a meta-analysis study on graduate theses up to 2012. In this study, he identified the Institute of Educational Sciences as 65%, the Institute of Social Sciences as 33%, and others as 2%. Doctoral studies conducted with a qualitative method in the field of geography belong to Gazi University, Marmara University, and Atatürk University. Çifçi (2017); with 44 master's theses, 17 doctoral theses, Kaya (2013); with 140 master's theses and 30 doctoral theses have indicated that the most graduate theses were written at Gazi University. Topics of graduate thesis studies conducted with a qualitative method in geography education are divided into 8 categories. The most preferred categories are Measurement-Evaluation and Learning Activities

(f15-%24.59). Geçit (2010) learning activities, Kaya (2013) teaching approaches, methods, techniques, strategies, Çifçi (2017) approach-strategy-method- technique and application, Savran (2021) in doctoral theses written in geography education, program/curriculum, and teaching principles, method, technique, approach, strategies in doctoral theses written in geography teaching are the most preferred topics.

Suggestions

In light of the findings obtained from the study; Researchers can be supported and encouraged to conduct more studies in the field of geography education and teaching. Student and teacher opinions towards geography can be examined within the scope of qualitative research. Students' prejudices and negative thoughts towards geography can be identified and suggestions can be developed. To develop teaching activities (strategy, technique, method) and to reveal their advantages, for instance; route suggestion studies encouraging the field-trip observation method, and method and technique-focused studies to increase efficiency in subjects where teaching is challenging, can be conducted.

Giriş

M. Ö. III. yüzyılda ilk kez terim olarak kullanılan coğrafya, günümüze kadar farklı şekillerde algılanmış, değişen zaman ve toplum ihtiyaçlarına ayak uydurarak değişimler göstermiştir (Öztürk, 2007; Kaya, 2013). İlkçağlardan 19. yüzyıla kadar birçok düşünür coğrafyayı bir tasvir ilmi olarak görürken, 1900'lü yıllarda coğrafya, başta Kuzey Amerika ve Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkede artık uygulamalı bir disiplin olarak problem çözmeyi misyon edinen bir disiplin olarak görülmüştür (Efe, 1996; Geçit, 2010). Coğrafya doğal ve beşeri süreçleri inceleyen bir bilim olmasının yanı sıra sosyal bilimler ve fen bilimleri arasında ilişki kurulmasını sağlamaktadır (Dere & Aktaşlı, 2022).

Atmosfer, hidrosfer, litosfer ve biyosfer gibi inceleme alanlarına sahip coğrafyanın konuları oldukça kapsamlıdır. İnsan ile doğal ortam arasındaki etkileşimleri konu edinmesine bağlı olarak, insanların doğadan yararlanması, doğa-insan uyumunun sağlanması gibi pek çok konuda insanlar coğrafyadan yararlanmaktadır. Bugün, yerel ve küresel ölçekte atılacak olan her adımda mekânsal çalışmalara ve bunlardan elde edilen çıktılara her zamankinden çok daha fazla önem verilmektedir (Keçeli & Sariusta, 2014).

Toplumların hayat standartlarını iyileştirebilme ve dünyada söz sahibi olabilmesinin tek yolu eğitim ile mümkündür (Gökçearslan, Ünal & Değirmenci, 2023). Vatandaşların, yöneticilerin ve eğitimcilerin kendi coğrafyaları hakkında bilgi sahibi olmaması o ülkenin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir (Çifçi, 2017). Ülkelerin gelişmişlik seviyeleri ile eğitim arasında doğrudan bir bağlantı bulunmaktadır. Sürekli gelişme gösteren teknoloji de eğitimi etkileyen önemli unsurlar arasındadır. Çalışkan ve Çoklar (2019), hızla gelişen ve değişen dünyada eğitim ve teknoloji kavramlarını birbirinden ayrı düşünmenin pek de mümkün olmadığını ifade etmişlerdir. Gelişmiş ülkeler klasik, geleneksel eğitimden uzaklaşarak araştırma, eleştirel bakış açısı kazandırma ve problem çözme gibi alışkanlıkları kazandırmayı hedefleyen modern eğitim anlayışını benimsemişlerdir. İlhan (2010), Türkiye'de coğrafya eğitimi alanında gelişmeler olmasına rağmen halen coğrafyanın önemi konusunda yeterli bilinç oluşturulmadığı görüşündedir. Akademik çalışmalar, eğitimdeki sorunlara çözümler üretme, mevcut durumu yansıtmaya ve araştırmacılara fikir vermesi açısından oldukça önemlidir.

Tez inceleme çalışmaları eksikliklerin görülmesi, mevcut duruma hâkim olma gibi birçok amaç üstlenmektedir. Farklı birçok disiplinde lisansüstü tez çalışmalarının ve diğer akademik çalışmaların eğilimlerini ortaya çıkarma amacı taşıyan çalışmalara örnek olarak: Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) Türkçe eğitimi, Özalp & Kaymakçı (2022) eğitim bilimleri, Çiltaş, Güler ve Sözbilir (2012) matematik eğitimi, Sözbilir, Kutu ve Yaşar (2012) kimya eğitimi, Uslu

(2019) hayat bilgisi eğitimi, Baysal (2022) biyoloji eğitimi, Tarman v.d. (2011) sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan çalışmalar verilebilir.

Coğrafya alanında yapılan çalışmaların yönelimlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmalar mevcuttur (İncekara, 2009; Geçit, 2010; Kaya, 2013; Keçeli & Sarıusta, 2014; Çifci, 2017; Savran, 2021; Aksoy & Türker, 2020; Geçit ve Şeyihoğlu; 2011). Bu çalışmalar genellikle araştırmaları; yöntem, desen, örneklem grubu, örneklem grubu büyüklüğü, veri toplama aracı, veri analizi, konu dağılımı, yayın yılı açısından incelemeye tabi tutulduğu görülmektedir.

Bu çalışma, 2017-2023 yılları arasında coğrafya eğitimi alanında nitel yöntemle yürütülen yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarını tespit edip bu çalışmaları belirli kriterler doğrultusunda inceleyerek lisansüstü tez çalışmalarının yönelimlerini ortaya çıkarma ve araştırmacılara, eğitimcilere, öğretmen ve öğrencilere ışık tutma amacı taşımaktadır. Coğrafya eğitimi alanında nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmaları aşağıdaki kriterler doğrultusunda ele alınmıştır:

1. Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının enstitü ve yıllara göre dağılımı nasıldır?

2. Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının üniversitelere ve eğitim düzeyine göre dağılımı nasıldır?

3. Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının danışmanlarının unvanlara göre dağılımı nasıldır?

4. Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının araştırma desenlerine dağılımı nasıldır?

5. Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının örneklem/çalışma gruplarının dağılımı nasıldır?

6. Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının örneklem/çalışma grubu büyüklüğünün dağılımı nasıldır?

7. Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının örneklem yöntemi seçiminin dağılımı nasıldır?

8. Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının veri toplama aracı seçiminin dağılımı nasıldır?

9. Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının veri analiz yöntemlerinin dağılımı nasıldır?

10. Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının konu dağılımı nasıldır?

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi 'Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma' olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2008:39). Çalışmada yararlanılan doküman analizinde, var olan kayıt ve belgeler incelenerek veri elde edilmektedir ve elde edilen veriler belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, basılı ve elektronik (bilgisayar tabanlı ve internet erişimli) materyallerin incelenmesi, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsayan bir dizi işlemdir (Karasar, 2005; Bowen, 2009; Sak vd., 2021).

Araştırmanın Evreni ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini Türkiye'de coğrafya eğitimi alanında, nitel araştırma yöntemiyle yürütülen lisansüstü tezleri oluşturmaktadır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tez merkezinde ağustos 2023 tarihinde yapılan tarama ile 2017 – 2023 yılları arasında yazılmış 61 lisansüstü tez araştırma kapsamında incelenmiştir. 2023 yılı ağustos ayı ile sınırlandırılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Çalışmada Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Veri Tabanında (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>) yer alan ve tam metin olarak ulaşılabilen çevrimiçi veriler toplanmıştır. Doküman analizi yöntemiyle veriler elde edilmiştir. Ulaşılan kaynaklardan, nitel araştırma yöntemi ile yürütülen çalışmalar seçilmiştir. Ayıklama işleminden sonra elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizini Metin & Ünal (2022); nesnel, ölçülebilir, doğrulanabilir bilgilere ulaşmak amacıyla doküman, metin ve evrak gibi pek çok farklı materyali belli kurallar dâhilinde (örnekleme, kodlama, kategori vs.) analiz etmeyi amaçlayan nitel araştırma yöntemi içerisinde yer alan bir teknik olarak tanımlamışlardır. Seçilen lisansüstü tez çalışmaları T1, T2, T3... şeklinde kodlanmıştır. Word dosyasına kodlamaları yapılan çalışmalar, enstitü, yıl, eğitim durumu, yayımlandıkları üniversite, danışman unvanları, araştırma desenleri, örneklem/çalışma grupları, örneklem/çalışma grubu büyüklüğü, örneklem yöntemi, veri toplama aracı, veri analiz yöntemi ve konu dağılımı açısından bilgileri yazılmıştır. Elde edilen bilgilerin frekans ve yüzdeleri belirlenerek tablolar oluşturulmuştur. Konuların dağılımı kategorize edilirken Geçit'in (2010), Coğrafya Eğitimi Araştırmalarında Temel Yönelimler adlı çalışmasından yararlanılmıştır.

Nitel araştırmalarda geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir ve toplanan

verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Özkaral & Mentiş Taş, 2017; Yıldırım & Şimşek, 2011). Çalışma da geçerliğin sağlanabilmesi için toplanan veriler ayrıntılı şekilde rapor edilmiş, incelenen çalışmalar yansız ve açık bir şekilde incelenmiş ve sonuca varılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

1. Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tez Çalışmalarının Enstitü ve Yıllara Göre Dağılımı

Verilerin analizi sonucunda ilk alt probleme ilişkin bilgiler Tablo 1’ de yer almaktadır.

Tablo 1.

Tez Çalışmalarının Enstitü ve Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Eğitim Bilimleri Enstitüsü		Sosyal Bilimler Enstitüsü			Toplam		
	Tez Çalışmaları	f	%	Tez Çalışmaları	f	%	f	%
2017	T14, T19, T33	3	4,91				3	4,91
2018	T1, T2, T20, T27, T51, T55	6	9,83				6	9,83
2019	T5, T7, T9, T10, T12, T13, T15, T16, T22, T23, T26, T29, T34, T49, T50, T52, T56, T60, T61	19	31,14	T40	1	1,63	20	32,78
2020	T3, T18, T31, T41	4	6,55	T58	1	1,63	5	8,19
2021	T4, T8, T17, T28, T30, T32, T42, T47, T48	9	14,75				9	14,75
2022	T6, T11, T21, T24, T25, T36, T37, T38, T43, T53, T59	11	18,03	T35	1	1,63	12	19,67
2023	T39, T44, T45, T46, T54, T57	6	9,83				6	9,83
TOPLAM		58	95,10		3	4,90	61	100

Tablo 1 incelendiğinde nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarında yıllara göre oranlı bir artış veya azalış görülmemekle birlikte 2019 yılında (20) bir artış ve 2017 yılında (3) bir azalış söz konusudur. Sıra dikkate alındığında 2019 da 20 (%32,78), 2022 de 12 (%19,67), 2021 de 9 (%14,75), 2018 ve 2023 de 6 (%9,83), 2020 de 5 (%8,19) , 2017 de 3 (%4,91) nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarına ulaşılmıştır. 2023 yılı tez çalışmalarının sayısı, ağustos ayına kadar yayınlanan tezlerle sınırlıdır. Tablo 1’e göre nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının 58’i (%95,10)

eğitim bilimleri enstitüsüne, 3'ü (%4,90) sosyal bilimler enstitüsüne dâhil olduğu görülmektedir.

2. Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tez Çalışmalarının Üniversitelere ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Verilerin analizi sonucunda ikinci alt probleme ilişkin bilgiler Tablo 2' de yer almaktadır.

Tablo 2.

Tez Çalışmalarının Üniversitelere ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Üniversite Adı	Yüksek Lisans			Doktora			Toplam	
	Tez Çalışmaları	f	%	Tez Çalışmaları	f	%	f	%
Gazi Ü.	T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T15, T16	14	22,95	T1, T14, T17	3	4,91	17	27,86
Necmettin Erbakan Ü.	T41, T42, T43, T44, T45, T46, T47, T48, T49, T50, T51, T52, T53, T55	14	22,95				14	22,95
Marmara Ü.	T18, T19, T20, T22, T25, T26, T27, T28, T29, T54	10	16,39	T21, T23, T24	3	4,91	13	21,31
Sivas Cumhuriyet Ü.	T30, T31, T32, T36, T37, T38, T39	7	11,47				7	11,47
Atatürk Ü.	T34	1	1,63	T33	1	1,63	2	3,27
Ondokuz Mayıs Ü.	T60, T61	2	3,27				2	3,27
Çanakkale Onsekiz Mart Ü.	T56, T57	2	3,27				2	3,27
Dokuz Eylül Ü.	T59	1	1,63				1	1,63
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ü.	T58	1	1,63				1	1,63
Ankara Ü.	T35	1	1,63				1	1,63
Çankırı Karatekin Ü.	T40	1	1,63				1	1,63
TOPLAM		54	88,45		7	11,45	61	100

Tablo 2'de nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmaları, üniversite kapsamında incelendiğinde en çok tez çalışması Gazi Üniversitesi'nde (17), en az tez çalışması ise Dokuz Eylül Üniversitesi (1), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi (1), Çankırı Karatekin Üniversitesi (1) ve Ankara Üniversitesi'nde (1) yer aldığı görülmektedir. Sıra dikkate alındığında ise Gazi Üniversitesi'nden (f 17-%27,86) sonra Necmettin Erbakan Üniversitesi 14 (%22,95), Marmara Üniversitesi 13 (%21,31), Sivas Cumhuriyet Üniversitesi 7 (%11,47), Atatürk Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi 2 (%3,27), Dokuz Eylül Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'nde 1 (%1,63) tez çalışmasının yer aldığı görülmektedir. 61 nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarından 54'ü yüksek lisans çalışması iken 7'si doktora

çalışmasıdır. Yüksek lisans çalışmaları toplam yüzdenin 88,45’ine, doktora çalışmaları ise toplam yüzdenin 11,45’ine tekabül etmektedir.

3. Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tez Çalışmalarının Danışmanlarının Unvanlara Göre Dağılımı

Verilerin analizi sonucunda üçüncü alt probleme ilişkin bilgiler Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3.

Tez Çalışmalarının Danışmanlarının Unvanlara Göre Dağılımı

Dr. Öğretim üyesi			Doç. Dr.			Prof. Dr.		
Tez Çalışmaları	f	%	Tez Çalışmaları	f	%	Tez Çalışmaları	f	%
T27, T37, T40, T41, T52, T55	6	9,83	T1, T7, T9, T10, T12, T13, T16, T19, T22, T23, T24, T26, T29, T31, T32, T34, T36, T39, T43, T45, T46, T47, T48, T60, T61	25	41	T2, T3, T4, T5, T6, T8, T11, T14, T15, T17, T18, T20, T21, T25, T28, T30, T33, T35, T38, T42, T44, T49, T50, T51, T53, T54, T56, T57, T58, T59	30	49,18

Tablo 3 incelendiğinde lisansüstü tez çalışmalarının danışman unvanlarına göre dağılımı yer almaktadır. Bu dağılım incelendiğinde 30 çalışmanın danışmanı profesör (%49,18), 25 çalışmanın danışmanı doçent (%41), 6 çalışmanın danışmanının doktor öğretim üyesi (%9,83) olduğu görülmektedir.

4. Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tez Çalışmalarının Araştırma Desenleri

Verilerin analizi sonucunda dördüncü alt probleme ilişkin bilgiler Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4.

Tez Çalışmalarının Araştırma Desenleri

Araştırma Desenleri	Tez Çalışmaları	f	%
Doküman Analizi	T1, T2, T5, T7, T11, T12, T16, T17, T19, T22, T23, T25, T27, T28, T29, T30, T34, T36, T38, T39, T45, T49, T52, T56, T58	25	37,31
Fenomenoloji (Olgu Bilim)	T3, T4, T9, T14, T20, T26, T35, T46, T47, T48, T54, T55	12	17,91
Durum Araştırmaları	T1, T17, T33, T37, T40, T41, T51, T57, T59, T60, T61	11	16,41
Tarama	T8, T41, T42, T43, T44, T46, T50	7	10,44
Belirtilmemiş	T6, T13, T15, T21, T31, T32, T53	7	10,44

Eylem Araştırmaları	T12, T18	2	2,98
Gömümlü Teori	T24	1	1,50
Eleştirel Post Yapısalcılık	T27	1	1,50
Delphi Tekniği	T45	1	1,50
TOPLAM		67	100

Tablo 4 incelendiğinde en çok tercih edilen araştırma deseninin doküman analizi olduğu görülmektedir. Doküman analizi 25 çalışmada kullanılmış ve toplam yüzdenin 37,31'ine karşılık gelmektedir. Fenomenoloji (olgu bilim) 12 (%17,91) alışmada, durum araştırmaları 11 çalışmada kullanılmış ve toplam yüzdenin 16,41'ine tekabül etmektedir. Tarama modelinden 7 (%10,44) araştırma yararlanmıştır. %10,44 oranındaki 7 çalışma araştırma yöntemini belirtmemiştir. 2 çalışma (%2,98) eylem araştırmaları kategorisinde yer almaktadır. Gömümlü teori, eleştirel post yapısalcılık ve delphi tekniği %1,50'lik oran ile birer çalışmada kullanılmıştır. Ancak 6 alışma (T1, T12, T17, T41, T45, T46) birden fazla modelden yararlanmıştır.

5. Nitel Yöntemle Yürütölen Lisansüstü Tez alışmalarının Örneklemler/alışma Grubu

Verilerin analizi sonucunda beşinci alt probleme ilişkin bilgiler Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5.
Tez alışmalarının Örneklemler/alışma Grubu

Örneklemler/alışma Grubu	Tez alışmaları	f	%
Öğretmenler	T1, T8, T10, T13, T15, T21, T26, T33, T37, T41, T44, T48, T50, T51, T56, T60, T61	17	51,51
Ortaöğretim Öğrencileri	T3, T6, T9, T18, T20, T46, T47, T54, T55	9	27,27
Öğretim Üyeleri	T14, T57, T59	3	9,10
Lisans Öğrencileri	T4, T24	2	6,06
Diğer	T35, T53	2	6,06
TOPLAM		33	100

Tablo 5'te nitel yöntemle yürütölen lisansüstü tez çalışmalarının örneklemler düzeylerinin dağılımları görülmektedir. 17 (%51,51) alışmanın örneklemler grubunu öğretmenler, 9 (%27,27) alışmanın örneklemler grubunu ortaöğretim öğrencileri, 3 (%9,10) alışmanın örneklemler grubunu öğretim üyeleri oluşturmaktadır. Lisans öğrencileri ve diğer kategorisinde yer alan 2 (%6,06) alışma olduğu görülmektedir.

6. Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tez Çalışmalarının Örneklem/Çalışma Grubu Büyüklüğü

Verilerin analizi sonucunda altıncı alt probleme ilişkin bilgiler Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6.
Tez Çalışmalarının Örneklem/Çalışma Grubu Büyüklüğü

Örneklem/Çalışma Grubu Büyüklüğü	Tez Çalışmaları	f	%
1-10 Arası	T3, T14, T57, T59	4	12,12
11-20 Arası	T4, T8, T15, T18, T26, T35, T44, T50, T51, T53, T54, T61, T60	13	39,39
21-30 Arası	T6, T10, T13, T24, T33, T41, T48, T56	8	24,24
31-90 Arası	T1, T21, T37	3	9,09
91-300 Arası	T20, T46, T47	3	9,09
301- 463 Arası	T9, T55	2	6,06
TOPLAM		33	100

Tablo 6’da lisansüstü tez çalışmalarının örneklem/çalışma grubu büyüklüğü yer almaktadır. En fazla tercih edilen örneklem/çalışma grubu büyüklüğü 11-20 bandında yer aldığı görülmektedir. Bu kategoride 13 çalışma vardır ve toplam yüzdenin 39,39’una tekabül etmektedir. Sırası ile 8 (%24,24) çalışma 21-30 bandında, 4 (%12,12) çalışma 1-10 bandında, 3 (%9,09) çalışma 31-90 ve 91-300 ve 2 (%6,06) çalışma 301- 463 bandında yer almaktadır.

7. Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tez Çalışmalarının Örneklem Yöntemi

Verilerin analizi sonucunda yedinci alt probleme ilişkin bilgiler Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7.
Tez Çalışmalarının Örneklem Yöntemi

Örneklem Yöntemi	Tez Çalışmaları	f	%
Amaçlı Örneklem	T4, T20, T38, T49, T53, T55, T57	7	24,99
Maksimum Çeşitlilik Örneklem	T8, T14, T15, T26, T35, T51, T60	7	24,99
Kolay Ulaşılabilir Örneklem	T33, T44, T55, T37, T40	5	17,85
Ölçüt Örneklem	T41, T44, T31, T54	4	14,28
Uygun Örneklem	T13, T48	2	7,14
Kartopu Örneklem	T35	1	3,57
Tesadüfi Örneklem	T6	1	3,57
Kota Örnekleme	T32	1	3,57
TOPLAM		28	100

Tablo 7 de nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının örneklem yöntemi yer almaktadır. Amaçlı ve maksimum çeşitlilik örneklem en çok tercih edilen örneklem yöntemidir. Bu örneklem yöntemleri 7 çalışmada seçilmiş ve toplam yüzdenin 24,99'unu oluşturmaktadır. 5 (%17,85) çalışmada kolay ulaşılabilir örneklem, 4 (%14,28) çalışmada ölçüt örneklem, 2 (%7,14) çalışmada uygun örneklem yöntem olarak seçilmiştir. Kartopu örneklem (1), tesadüfi örneklem (1) ve kota örnekleme 1 (%3,57) çalışmada tercih edilmiştir.

8. Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tez Çalışmalarının Veri Toplama Aracı

Verilerin analizi sonucunda sekizinci alt probleme ilişkin bilgiler Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8.
Tez Çalışmalarının Veri Toplama Aracı

Veri Toplama Aracı	Tez Çalışmaları	f	%
Doküman	T1, T2, T5, T7, T11, T12, T16, T17, T19, T22, T23, T25, T27, T28, T29, T30, T34, T36, T38, T39, T40, T42, T43, T45, T49, T52, T56, T57, T58, T59	30	43,47
Yarı Yapılandırılmış Form	T3, T4, T6, T8, T9, T14, T20, T23, T24, T33, T35, T37, T41, T44, T47, T48, T50, T51, T53, T54, T56, T57, T59, T60, T61	25	36,23
Görüşme Formu	T10, T13, T15	3	4,35
Gözlem	T19, T23, T52	3	4,35
Yapılandırılmış Form	T18, T21, T26	3	4,35
Anket	T1, T55	2	2,90
Belirtilmemiş	T31, T32	2	2,90
Kit	T46	1	1,45
TOPLAM		69	100

Tablo 8'de nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının veri toplama aracı bilgilerine ulaşılmaktadır. En yüksek orana sahip olan doküman, 30 çalışmada tercih edilmiş ve toplam yüzdenin 43,47'sine sahiptir. Sırası ile yarı yapılandırılmış form 25 çalışma da (%36,23), görüşme formu 3, gözlem (3) ve yapılandırılmış form 3 (%4,35) çalışmada tercih edilmiştir. Anket 2 (%2,90) çalışmada veri toplama aracı olarak seçilmiştir. 2 (%2,90) çalışma veri toplama aracını belirtmemiştir. 1 (%1,45) çalışmada da kit tercih edilmiştir. Ayrıca 7 çalışmada (T1, T19, T23, T52, T56, T57, T59) birden çok veri toplama aracından yararlanılmıştır.

9. Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tez Çalışmalarının Veri Analiz Yöntemleri

Verilerin analizi sonucunda dokuzuncu alt probleme ilişkin bilgiler Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9.
Tez Çalışmalarının Veri Analiz Yöntemleri

Veri Analiz Yöntemleri	Tez Çalışmaları	f	%
İçerik Analizi	T1, T2, T5, T7, T9, T18, T20, T23, T25, T28, T30, T31, T32, T34, T35, T37, T38, T39, T40, T42, T43, T44, T46, T47, T51, T53, T54, T55, T60, T61	30	45,45
Betimsel Analiz	T3, T4, T8, T10, T11, T13, T14, T15, T16, T21, T26, T29, T33, T35, T39, T41, T44, T48, T50, T54, T57, T59, T61	23	34,85
Belirtilmemiş	T6, T12, T17, T19, T22, T24, T27, T36, T45, T49, T52, T56, T58	13	19,70
TOPLAM		66	100

Tablo 9’da nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının veri analiz yöntemleri yer almaktadır. En çok tercih edilen veri analiz türü içerik analizidir. İçerik analizinden 30 çalışma yararlanmıştır ve toplam yüzdenin 45,45’ine tekabül etmektedir. Betimsel analizden 23 çalışma yararlanmıştır ve toplam yüzdenin 34,85’ine karşılık gelmektedir. 13 (%19,70) çalışmanın veri analiz yöntemi ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Ayrıca 5 çalışma (T35, T39, T44, T54, T61) hem içerik analizini hem de betimsel analizi kullanmıştır.

10. Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tez Çalışmalarının Konu Dağılımı

Coğrafya eğitiminde, ulaşılabilen nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının konuları 8 kategoriye ayrılmıştır (Tablo10). Lisansüstü tez çalışmalarının konu dağılımı; Ölçme-Değerlendirme, Öğrenme Etkinlikleri, Program Geliştirme, Uluslararası Coğrafya Eğitimi Karşılaştırması, Kitap İncelemeleri, Coğrafya Eğitim Felsefesi, Coğrafya ve Coğrafya Öğretmenliği Programları, Coğrafyaya Yönelik Tutumlar şeklinde kategorize edilmiştir.

Tablo 10.
Tez Çalışmalarının Konu Dağılımı

Kategoriler	Tez Çalışmaları	f	%
Ölçme-Değerlendirme	T3, T6, T9, T13, T20, T35, T41, T42, T46, T47, T48, T53, T55, T60, T61	15	24,59
Öğrenme Etkinlikleri	T4, T8, T10, T12, T19, T24, T36, T37, T38, T44, T45, T49, T50, T51, T52	15	24,59
Program Geliştirme	T7, T11, T15, T18, T26, T29, T30, T34, T37	9	14,75
Uluslararası Coğrafya Eğitimi	T1, T5, T16, T17, T23, T28, T33, T43	8	13,11

Karşılaştırması			
Kitap İncelemeleri	T22, T25, T27, T39, T56	5	8,19
Coğrafya Eğitim Felsefesi	T2, T14, T40, T58	4	6,55
Coğrafya ve Coğrafya Öğretmenliği Programları	T31, T32, T59	3	4,91
Coğrafyaya Yönelik Tutumlar	T21, T54	2	3,27

Sonuç ve Tartışma

2017-2023 yılları arasında coğrafya eğitiminde nitel yöntemle yürütülen 61 lisansüstü tez çalışması tespit edilmiş ve incelenmiştir. Tezler yayın yılı, enstitü, üniversitelere göre dağılımları, eğitim düzeylerine göre dağılımları, danışman unvanları, kullanılan modeller, çalışma grubu bilgileri, çalışma grubu büyüklükleri, örneklem yöntemleri ve konu dağılımları açısından incelemeye tabi tutulmuştur.

Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmaları, enstitü açısından incelendiğinde 3 çalışmanın sosyal bilimler enstitüsünde, 58 çalışmanın eğitim bilimleri enstitüsünde yer aldığı görülmektedir. Eğitim bilimleri enstitüsü toplam yüzdenin 95,10'unu, sosyal bilimler enstitüsü ise 4,90'unu oluşturmaktadır. Kaya (2013), 2012 yılına kadar yapılan lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması yapmıştır. Bu çalışmada eğitim bilimleri enstitüsü %65, sosyal bilimler enstitüsü %33, diğer %2 olarak tespit etmiştir. Tez çalışmaları yayın yılı açısından değerlendirildiğinde, oranlı bir artış veya azalış görülmemekle beraber en çok tez sayısı 2019 yılına, en az tez sayısı ise 2017 yılına ait olduğu tespit edilmiştir. Nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde, 11 farklı üniversitede çalışmalar tespit edilmiştir. En çok tez çalışmasının (f14-%22,95) Gazi Üniversite'sine ait olduğu görülmektedir. Lisansüstü tez çalışmalarının eğitim düzeyi incelendiğinde ise 54 yüksek lisans (%88,45), 7 doktora (%11,45) çalışması olduğu görülmektedir. Coğrafya alanında nitel yöntemle yürütülen doktora çalışmaları Gazi, Marmara ve Atatürk Üniversite'sine aittir. Çifçi (2017) 44 yüksek lisans tezi, 17 doktora tezi ve Kaya (2013), 140 yüksek lisans tezi ve 30 doktora tezi ile en fazla lisansüstü tezin Gazi Üniversitesi'nde yazıldığını belirtmişlerdir. Tez çalışmalarının danışman unvanları dikkate alındığında 30 çalışmanın danışmanı profesör (%49,18), 25 çalışmanın danışmanı doçent (%41), 6 çalışmanın danışmanının doktor öğretim üyesi (%9,83) olduğu görülmektedir. Savran (2021), coğrafya eğitimi alanında yapılmış doktora tezlerinde en fazla Prof. ve coğrafya öğretimi alanında yapılmış doktora tezlerinde ise en fazla Prof. unvanına sahip öğretim üyelerinin danışmanlık yaptığını ulaştırır.

Coğrafya eğitiminde nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmaları incelendiğinde en çok tercih edilen araştırma deseninin doküman analizi olduğu görülmektedir. Doküman analizi 25 çalışmada kullanılmış ve toplam

yüzdenin 37,31’ine karşılık gelmektedir. Çifçi (2017), nitel yöntemle yürütülen çalışmaların en çok durum ve doküman analizini tercih ettiğini belirtmiştir. Savran (2021) coğrafya eğitimi alanında yapılmış doktora tezlerinde 10 çalışmanın durum, 9 çalışmanın doküman analizini ve coğrafya öğretimi alanında yazılmış doktora tezlerinde 7 çalışmanın durum desenini tercih ettiği görülmektedir. Coğrafya eğitiminde nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının örneklem grubu özellikleri incelendiğinde, çalışma grubu olarak en çok öğretmenler (f17-%51,51) seçilmiştir. En fazla tercih edilen örneklem/çalışma grubu büyüklüğü 11-20 bandında yer aldığı görülmektedir. Bu kategoride 13 çalışma vardır ve toplam yüzdenin 39,39’una tekabül etmektedir. Amaçlı ve maksimum çeşitlilik örneklem en çok seçilen örneklem yöntemidir. Bu örneklem yöntemleri 7 çalışmada seçilmiş ve toplam yüzdenin 24,99’unu oluşturmaktadır. Çifçi (2017), tez çalışmalarında örneklem grubu olarak en fazla ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler ve örneklem büyüklüğü 31-100 arası olduğuna ulaşmıştır. Lisansüstü tez çalışmalarının veri toplama aracı bilgileri incelendiğinde en yüksek orana sahip olan doküman, 30 çalışmada tercih edilmiş ve toplam yüzdenin 43,47’sine sahiptir. En çok tercih edilen veri analiz türü içerik analizidir. İçerik analizinden 30 çalışma yararlanmıştır ve toplam yüzdenin 45,45’ine tekabül etmektedir

Coğrafya eğitiminde nitel yöntemle yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının konuları 8 kategoriye ayrılmıştır. En çok tercih edilen kategoriler Ölçme-Değerlendirme ve Öğrenme Etkinlikleri (f15-%24,59) kategorileridir. Geçit (2010) öğrenme etkinlikleri, Kaya (2013) öğretim yaklaşımları, yöntemleri, teknikleri, stratejileri, Çifçi (2017) yaklaşım-strateji-yöntem- teknik ve uygulama, Savran (2021) coğrafya eğitimi alanında yazılan doktora tezlerinde program / müfredat ve coğrafya öğretimi alanında yazılan doktora tezlerinde öğretim ilke, yöntem, teknik, yaklaşım, stratejileri en çok tercih edilen konular olduğunu ortaya çıkarmışlardır.

Öneriler

Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıda önerilerde bulunulmuştur:

Coğrafya eğitimi ve öğretimi alanında daha fazla çalışmaların yapılabilmesi için araştırmacılar desteklenebilir ve teşvik edilebilir.

Farklı üniversitelerde coğrafya eğitimi ve öğretimi alanında çalışma yapılması teşvik edilebilir.

Araştırmacılara yön verme, eksikliklerin görülmesi ve literatüre katkı sağlaması açısından coğrafya eğitiminde, nicel ve karma yöntem ile yürütülen çalışmalar meta analiz yöntemi ile incelenebilir.

Coğrafya ’ya yönelik öğrenci ve öğretmen görüşleri nitel araştırma kapsamında incelenebilir. Öğrencilerin coğrafyaya yönelik ön yargıları, olumsuz düşünceleri tespit edilip öneriler geliştirilebilir.

Öğretim etkinliklerini (strateji, teknik, yöntem) geliştirmek ve avantajlarını ortaya koymak amacıyla örneğin; gezi-gözlem yöntemine teşvik eden rota önerileri çalışmaları, öğretiminde güçlük çekilen konularda verimliliği yükseltmek için yöntem ve teknik odaklı çalışmalar yapılabilir.

Öğrenci yetiştiren, öğretim tekniklerini kullanan öğretmenlerin en iyi şekilde yetiştirilmesine yönelik çalışmalara ağırlık verilebilir.

Eğitimde ileri seviyede olan ülkelerin coğrafya programları, ders kitapları, öğretim teknikleri açısından Türkiye ile yapılan kıyaslama çalışmalarının sayıları artırılabilir.

Coğrafya niçin öğrenilmeli? ve Coğrafya nasıl öğretilmeli? sorularının cevaplanmasına yönelik eğitim kalitesini artırmak amacıyla çalışmalar yapılabilir.

Öğretim programları, ders kitapları incelemeleri üzerine yapılan çalışmaların sayısı artırılabilir. Bu çalışmaların önerileri doğrultusunda ise güncellemeler yapılabilir.

Örnekleme seçiminin, coğrafya eğitiminin verildiği ortaöğretim öğrencileri düzeyinde olması tercih edilebilir.

Kaynakça | References

- Baysal, F.E. (2022). *Türkiye’de 2011-2021 yılları arasında biyoloji eğitimi alanında yapılmış tezlerin analizi* (Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Çalışkan, M. & Çoklar, A. N. (2019). Öğretmen Adaylarının Özgüvenleri ile Teknoloji Kullanımları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 86-98.
- Çifçi, T. (2017). Türkiye’de coğrafya eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin (2006-2017) eğilimleri. *Journal of History Culture and Art Research*, 6(4), 864-887. doi: <http://dx.doi.org/10.7596/taksad.v6i4.1060>
- Çiltaş, A.; Güler, G. & Sözbilir, M. (2012). Türkiye’de matematik eğitimi araştırmaları: bir içerik analizi çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 565-580.
- Dere, İ. & Aktaşlı, İ. (2022). Ortaokul öğrencilerinin iklimle ilgili kavramlara ilişkin bilişsel yapıları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF)*, 4(2), 182-198.

- Efe, R. (1996). Coğrafya’da yeni yaklaşımlar, coğrafya eğitiminde çağdaş yöntem ve teknikler. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 1, 135-149.
- Geçit, Y. (2010). Coğrafya eğitimi araştırmalarında temel yönelimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(2), 923-987.
- Geçit, Y. ve Şeyihoğlu, A. (2011). Türkiye’de bilgisayar destekli coğrafya öğretimi konusunda yapılan çalışmaların incelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (23): 327-351.
- Gökçearslan, B., Ünal, A. İ. & Değirmenci, N (2023). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Teknolojik Kullanıma Yönelik Lisansüstü Tezlerin Analizi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1), 14-28. <https://doi.org/10.51119/ereegf.2023.28>
- İlhan, A. (2010). *Küreselleşmenin Türkiye üniversitelerinde coğrafya eğitimi üzerindeki etkileri* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- İncekara, S. (2009). Uluslararası alanda coğrafya eğitimi araştırmaları ve Türkiye’den örnekler: mevcut durum ve gelecek yönler. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(21), 123-136.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, M. F. (2013). Coğrafya eğitiminde yönelimler: 2012 yılına kadar yapılan lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 27, 282-313.
- Keçeli, A. & Sarıusta, F. (2014). Sorun temelli- çözüm odaklı coğrafya! yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları üzerine bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20), 85-100. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbe/issue/23217/247945>.
- Metin, O. ve Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 273-294.
- Özalp, M. T. & Kaymakçı, S. (2022). Türkiye’de eğitim bilimleri alanında geri bildirim üzerine yapılmış lisansüstü tezlerin analizi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF)*, 4(2), 468- 483.

- Özkartal, T.C. ve Mentiş Taş, A. (2017). Sosyal bilgiler ve karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi: Bir Meta-Sentez Çalışma Örneği. *Journal of Turkish Studies*, 12/25, 651-670. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12143>.
- Öztürk, M. (2007). *Coğrafya: gelişimi, içeriği, eğitimi*, S. Karabağ ve S. Şahin (Ed.). Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi içinde (s.1-55), Gazi Kitabevi, Ankara.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <http://doi.org/10.33400/kuje.843306>.
- Savran, İ.H. (2021). *Türkiye’de 2002-2019 yılları arası coğrafya eğitimi ve öğretimi alanında yapılmış doktora tez çalışmalarının konu alanı ve metodolojik olarak incelenmesi*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.
- Sözbilir, M.; Kutu, H. & Yaşar, M. D. (2012). Dünyada ve Türkiye’de kimya eğitimi araştırmalarının durumu ve eğilimler. M. Sözbilir (Ed). *Türkiye’de Kimya Eğitimi* (175-204). İstanbul: Türkiye Kimya Derneği Yayın No: 22.
- Şahin, E. Y.; Kana, F. & Varışoğlu, B. (2013). Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.
- Tarman, B.; Güven, C. & Aktaşlı, İ. (2011). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi ve alana katkıları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 391-410
- Uslu, G. (2019). *Hayat bilgisi konularında yapılan nitel çalışmaların incelenmesi: Bir Meta-Sentez Çalışması* (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.